

Ruimtelijk Domein

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Directie Energie en Omgeving
De heer E.D. Wiebes
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Postadres Postbus 500
7770 BA Hardenberg
Bezoekadres Stephanuspark 1
7772 HZ Hardenberg
Internet www.hardenberg.nl
Telefoon 14 0523

Uw kenmerk

Behandeld door

Zaaknummer 2440915
Documentnummer 2441089

Team RD Ruimte & Projecten

Hardenberg, 7 mei 2019

Onderwerp Advies gemeente Hardenberg aan Minister EZK over gaswinningsplan Coevorden

VERZONDEN 7 MEI 2019

Geachte heer Wiebes,

Op 22 maart 2019 ontvingen wij uw verzoek tot het uitbrengen van een advies over het verzoek tot wijziging van het vigerende winningsplan Coevorden (uw kenmerk DGKE / 19074865). Dit winningsplan is door de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) bij u ingediend. De reden voor de wijziging van het winningsplan betreft een verlenging van de periode voor het winnen van de reeds vergunde hoeveelheden gas van 2018 tot 2033.

De behandeling van uw adviesverzoek hebben wij afgestemd met de provincies Overijssel en Drenthe, de gemeenten Coevorden en Hoogeveen en het waterschap Vechtstromen.

Op 3 april 2019 heeft in het gemeentehuis van de Hardenberg een technische informatiesessie plaatsgevonden met de betrokken decentrale overheden, de NAM, EZK en SodM. Tijdens deze sessie is een nadere toelichting gegeven en zijn vragen over het winningsplan beantwoord. Op 18 april 2019 zijn de bestuurders van de decentrale overheden in het gemeentehuis van Hardenberg geïnformeerd over het winningsplan door EZK, SodM, NAM en TNO-AGE.

Hoofdpijnen winningsplan Coevorden

Uit het veld Coevorden wordt sinds de jaren '50 gas gewonnen. Er is tot nu toe circa 96 % van de hoeveelheid te winnen gas geproduceerd. Het winningsplan behelst alleen een verlenging van de winningsduur tot maximaal 2033. Er worden geen nieuwe boringen gezet en geen putstimulaties uitgevoerd. De maximale bodemdaling als gevolg van de gaswinning bedraagt 3,8 cm. Verwacht wordt dat de maximale bodemdaling tot het eind van de winning binnen 5 cm blijft. Er heeft een tweetal kleine bevingen in het veld plaatsgevonden. Deze hebben niet geleid tot schade. Het is een bevend veld en de maximale magnitude die bij een beving kan optreden wordt ingeschat op 4 op de schaal van Richter. Het Coevorder DC voorkomen wordt door SodM ingeschaald in risico-categorie 2. De winlocaties in de gemeente Hardenberg behoren veelal tot het Coevorder DC voorkomen.

Energietransitie Hardenberg

Zoals wij u al in ons advies op het winningsplan Hardenberg hebben aangegeven, beseffen wij dat het gebruik van gas voor de energievoorziening voor de korte termijn nog noodzakelijk is. Desondanks willen wij dat de gaswinning in onze gemeente zo spoedig mogelijk wordt afgebouwd.

Het blijvend gebruik maken van fossiele brandstoffen past niet bij de ambities van de energietransitie die door het kabinet, de provincie Overijssel en de gemeente Hardenberg zijn vastgelegd. De gemeente Hardenberg investeert fors in duurzame energie om in de toekomst niet langer afhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen.

Ons advies is: Nee, tenzij:

Het zonder meer verlengen van de gaswinning tot 2033 vinden wij te lang en past niet in de lokale, provinciale en landelijke duurzaamheidsambities. De aangevraagde winningsduur door de NAM is niet nader toegelicht en getoetst aan de duurzaamheidsambities van het kabinet.

Ons advies in de kern is: "Nee, tenzij".

"Tenzij" betekent voor ons dat u aan de verlenging van de gaswinning voorwaarden koppelt die ons inziens reëel en redelijk zijn. Deze voorwaarden zijn samengevat:

- Looptijd tot 2033 te lang, voorwaarde periodieke evaluatie.
- 'Hand aan de kraan'-principe.
- Maximale volumes gaswinning en einddatum gaswinning vastleggen.
- Maximale bodemdaling vastleggen.
- Spoedig vaststellen landelijk schadeprotocol gaswinning uit kleine velden op land.
- Seismisch monitoringnetwerk uitbreiden.
- Intensieve seismische monitoring.
- Zorgvuldige communicatie.

Looptijd tot 2033

Wij adviseren u om in het instemmingsbesluit de voorwaarde op te nemen om de winningsduur vanuit de Coevorder velden periodiek te evalueren. Ons advies is eens in de 5 jaar, rekening houdend met de opgetreden bodemdaling, de vigerende wetgeving en de dan geldende duurzaamheidsambities en ontwikkeling van de energietransitie.

"Hand aan de kraan"-principe

Wanneer uit de hoogtemetingen blijkt dat de bodemdaling meer is dan de maximale 5 cm, dient de winning direct te worden stopgezet door de NAM op aangeven van SodM. Nagegaan moet worden wat de oorzaak van de daling is.

Eenzelfde principe moet worden gehanteerd bij het optreden van een aardbeving binnen het veld. Ook dan moet worden gezien wat de oorzaak van de beving is.

De winning kan alleen worden hervat als deze veilig en verantwoord is en dat de winning door het SodM wordt vrijgegeven. Overigens heeft de NAM tijdens de informatiesessie van 18 april 2019 de toezegging gedaan, dat als in het Coevordenveld een aardbeving optreedt met een magnitude van 3 of hoger op de schaal van Richter, de NAM dan stopt met de gaswinning in het veld. De NAM heeft ook toegezegd te stoppen als in het veld meerdere trillingen optreden met magnitudes kleiner dan 3 die tot enige schade kunnen leiden.

Wij adviseren u om deze toezeggingen als voorwaarden in uw besluit op te nemen.

Maximale volumes gaswinning en maximale bodemdaling

Deze punten spreken voor zich.

Vaststellen Landelijk schadeprotocol gaswinning uit kleine velden op land

Wij adviseren u te zorgen dat het landelijk schadeprotocol voor gaswinning uit kleine velden op land zo spoedig mogelijk in werking treedt.

Een advies van de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) omtrent de mogelijkheden hiertoe heeft u in maart 2019 ontvangen. Met het advies heeft u tevens van de Tcbb een voorstel ontvangen voor een onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade. Het ontvangen advies heeft u onder andere voorgelegd aan IPO, VNG en Nogepa. In uw brief van 2 april 2019 aan de Tweede Kamer geeft u dat u tot de zomer 2019 nodig heeft om het ontvangen advies nader uit te werken. Wij willen er bij u op aandringen dat het protocol voor de zomer van 2019 in werking kan treden.

Het voorgestelde schadeprotocol beoogt een laagdrempelige, transparante en snelle afhandeling van mijnbouwschade, waarbij mogelijke onzekerheden over het causaal verband tussen schade en de mijnbouwactiviteit niet voor de rekening en het risico van de burger worden gelaten. In het schadeprotocol wordt hieraan een nadere invulling gegeven, door onder meer het vaststellen van een beoordelingsgebied rondom het epicentrum van een aardbeving en het vastleggen van een onafhankelijke en deskundige beoordeling van het al dan niet aanwezig zijn van een causaal verband. Wij juichen dit streven toe.

Tot het in werking treden van het schadeprotocol dient de NAM verplicht te worden eventueel optredende schade volledig te vergoeden. Tijdens de informatiebijeenkomst aan de bestuurders op 18 april 2019 heeft de NAM aangegeven dat zij eventueel optredende schades zoveel mogelijk in het licht van het schadeprotocol wil gaan afhandelen.

Seismisch monitoringnetwerk uitbreiden

Wij adviseren u om in uw besluit de voorwaarde op te nemen dat de NAM de locaties van de bij te plaatsen seismometers en versnellingsmeters bepaalt in overleg met het KNMI. De bijgeplaatste meters dienen aan het KNMI te worden overgedragen, zodat deze deel gaan uitmaken van het landelijk seismisch meetnetwerk en onafhankelijk worden beheerd.

Door het SodM, ondersteunt door TNO-AGE en Tcbb, is aangegeven dat het Coevorder DC-gasvoorkomen in risico-categorie 2 valt. Hierbij dient het huidig seismisch monitoringsnetwerk ter plaatse van de Coevorder gasvoorkomens te worden uitgebreid naar een adequaat monitoringnetwerk. Tevens moet de NAM een seismisch risicobeheerplan opstellen.

In 2018 heeft NAM het monitoringsnetwerk uitgebreid door het bijplaatsen van een versnellingsmeter op de mijnbouwlocatie COV-7. De NAM heeft aangegeven tijdens de bijeenkomst op 18 april 2019 in Hardenberg dat zij meerdere stations gaat bijplaatsen. Het uiteindelijke monitoringsnetwerk dient te bestaan uit voldoende seismometers en versnellingsmeters zodat in een geval van een beving het epicentrum (herkomst van de beving), magnitude en het invloedsgebied van de beving bepaald kunnen worden. Dit laatste is tevens van belang voor het vaststellen van het beoordelingsgebied ten behoeve van eventuele schadeafhandeling indien een beving tot schade heeft geleid.

Intensievere seismische monitoring

Wij adviseren u om aan het instemmingsbesluit – in afwachting van een onafhankelijke landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade en het landelijk schadeprotocol voor gaswinning uit kleine velden – de voorwaarde te verbinden dat de NAM verplicht is om conform het advies van de Tcbb van 6 september 2018 een verdichting van het monitoringsnetwerk van versnellingsmeters voor te schrijven. De NAM heeft tijdens de technische sessie over het winningsplan Coevorden op 3 april 2019 aangegeven dat door het bijplaatsen van bijvoorbeeld 4 versnellingsmeters (3 aan de rand en 1 centraal) de omvang van de beving, het epicentrum en de mate van beving in de diepte en aan het maaiveld in voldoende mate kan vaststellen.

Als dit voorstel door uw adviseurs (SodM, TNO en Tcbb) wordt onderschreven, dan verzoeken wij u dit als voorwaarde in uw besluit op te nemen.

Zorgvuldige communicatie

Met betrekking tot de communicatie adviseren wij u:

1. Zorgvuldig en transparant met de omgeving te communiceren over de seismische risicoanalyse en over schadeafhandeling.
2. De NAM voor te stellen tijdig en transparant te communiceren over het winningsplan en tijdens de gehele gaswinning zelf met alle betrokken partijen, inclusief bewoners in het betreffende gebied.
3. De NAM te verplichten om de resultaten van de hoogtemetingen in 2019 en de daarop verwachte bodemdaling in de omgeving van de gasvelden en de voorspelde kans op aardbevingen op een heldere manier inzichtelijk te maken voor een breed publiek.

Slotopmerking

De gemeente Hardenberg is graag bereid om samen met uw ministerie en of met de NAM in overleg te treden om te bezien hoe in praktische zin invulling kan worden gegeven aan de adviezen vanuit Hardenberg. Wellicht kan een eerste aanzet zijn om samen met de NAM een gebiedsarrangement op te zetten, zoals door de Tcbb in het advies aan u is aangegeven, waarin deze punten onder meer aan de orde kunnen komen

Hebt u nog vragen?

Hebt u over deze brief nog vragen, neem dan gerust contact op met Sandra Keuter of Marcel de Lange. U kunt op deze brief ook reageren via het contactformulier op onze website of per post. Vermeld dan altijd het zaaknummer van deze brief.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Hardenberg

Loco-secretaris,

Burgemeester,

